

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation och lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter ändras.

Syftet med förslaget är att överföra tillgänglighetstillsynen från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket. Personalen vid Enheten för tillgänglighetstillsyn överförs tillsammans med uppgifterna till Transport- och kommunikationsverket.

Avsikten är att koncentrera tillsynen över tillgänglighetskraven till en enda myndighet. Att tillsynen koncentreras gör det möjligt att ge den rådgivning och handledning och utöva den tillsyn som är bäst med tanke på myndigheternas verksamhet, medborgarnas rättsskydd och de ekonomiska aktörerna. Målet är att främja interoperabiliteten mellan tillsynen enligt webbtillgänglighetsdirektivet och tillsynen enligt tillgänglighetsdirektivet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Webbtillgänglighetsdirektivet	5
2.2 Tillgänglighetsdirektivet	6
2.3 Tillsyn över webbtillgänglighet	7
2.4 Tillsyn över fysisk tillgänglighet	9
2.5 Bedömning av nuläget	11
3 Målsättning	11
4 Förslagen och deras konsekvenser	12
4.1 De viktigaste förslagen	12
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	12
4.2.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	12
4.2.2 Samhälleliga konsekvenser	13
4.2.2.1 Konsekvenser för tillsynen och rådgivningen	13
4.2.2.2 Konsekvenser för jämlikheten	14
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna	15
4.2.3.1 Konsekvenser för personalen	15
4.2.3.2 Konsekvenser vad gäller informationshanteringen	16
4.2.3.3 Konsekvenser för tillsynsmyndighetens uppgifter	19
4.2.4 Konsekvenser för Åland	20
5 Alternativa handlingsvägar	22
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	22
5.1.1 Nuläget bevaras	22
5.1.2 Överföring av tillsynsuppgifter till andra myndigheter	22
5.2 Lagstiftning och tillsynsmyndigheter i utlandet	23
5.2.1 Allmänt	23
5.2.2 Danmark	23
5.2.3 Norge	23
5.2.4 Sverige	24
5.2.5 Estland	24
5.2.6 Lettland	24
5.2.7 Litauen	24
6 Remissvar	25
7 Specialmotivering	25
8 Ikraftträdande	26
9 Verkställighet och uppföljning	26
10 Förhållande till andra propositioner	26
10.1 Förhållande till budgetpropositionen	26
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	26
11.1 Förvaltning	26
11.2 Jämlikhet	27

LAGFÖRSLAG	28
om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster	28
om ändring av 308 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation	29
om ändring av 18 § i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter	30
BILAGA	31
PARALLELTEXTER	31
om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster	31
om ändring av 308 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation	33
om ändring av 18 § i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (nedan *tillgänglighetsdirektivet*) har genomförts nationellt genom en ny lag, lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023), samt genom ändringar som gjorts i andra lagar. Lagarna trädde med undantag för en lag i kraft den 1 februari 2023.

Tillgänglighetsdirektivet har samband med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (nedan *webbtillgänglighetsdirektivet*). De mål och krav som anges i tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet skapar ett behov av gemensam bedömning av och tillsyn över produkters och digitala tjänsters tillgänglighet. Digitala tjänster kan inte alltid användas utan en produkt, utan de utgör ofta i praktiken en helhet som bör bedömas och övervakas som en helhet för att ett effektivt iakttagande av tillgänglighetskraven ska kunna säkerställas. I sådana situationer ansvarar i nuläget två olika myndigheter för tillsynsuppgifterna.

Enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland är den myndighet som utövar tillsyn över tillgänglighetskraven enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Transport- och kommunikationsverket är marknadskontrollmyndighet enligt lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter och den myndighet som utövar tillsyn över tillgänglighetskraven vad gäller lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) och lagen om transportservice (320/2017).

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om genomförande av direktivet om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (RP 41/2022 rd) sägs det att målet är att koncentrera tillsynsupdraget vad gäller tillgänglighet till en myndighet innan tillsynen enligt tillgänglighetsdirektivet inleds den 28 juni 2025.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet.

En förstudie om ordnandet av tillgänglighetstillsyn blev klar den 31 januari 2023 (VN/9102/2023), och i utarbetandet av förstudien deltog tjänstemän från finansministeriet, kommunikationsministeriet, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Transport- och kommunikationsverket. Utgångspunkten för förstudien var det i regeringens proposition om genomförande av tillgänglighetsdirektivet föreslagna målet att koncentrera tillsynsupdraget till en enda myndighet. Utgångspunkten var fortfarande att tillsynen över produkter och tjänster enligt tillgänglighetsdirektivet samt över digitala tjänster enligt tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet ska koncentreras till Transport- och kommunikationsverket. I förstudien kom det inte fram några hinder för att överföra uppgifterna inom tillgänglighetstillsynen från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket. Det ansågs att det att tillsynsuppgifterna koncentreras till ett ämbetsverk effektiviserar verksamheten inom tillgänglighetstillsynen som en helhet samt förbättrar kvaliteten på rådgivningen och tillsynen.

Finansministeriet tillsatte den 5 april 2023 en arbetsgrupp med uppgift att bereda att den tillgänglighetstillsyn som utövas med stöd av tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdi-

rektivet koncentreras till Transport- och kommunikationsverket (VN/9102/2023). Arbetsgruppens mandatperiod är den 17 april 2023–31 december 2024. Arbetsgruppen har haft till uppgift att bereda ett förslag till regeringens proposition till riksdagen om överföring av vissa tillsynsuppgifter som grundar sig på tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket samt de förordningsändringar som överföringen av uppgifterna förutsätter. Arbetsgruppen har dessutom till uppgift att utarbeta riktlinjer för överföringen av uppgifterna.

I 6 kap. i lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013) föreskrivs det om samarbete i ärenden som berör statsförvaltningen och ett eller flera förvaltningsområden. Finansministeriet, som är det ministerium som ansvarar för projektet, och de företrädare som utsetts av huvudavtalsorganisationerna har avtalat om hur samarbetet inom projektet ska ordnas samt om annat sådant som avses i lagens 34 §. Överföringen av uppgifterna, målsättningen, hur överföringen görs, grunderna och konsekvenserna samt alternativa åtgärder har behandlats i ett förvaltningsövergripande samarbete, där parter i projektet är företrädare för arbetsgivaren, det vill säga finansministeriet och kommunikationsministeriet, samt företrädare för personalen, det vill säga de personer som utsetts av de huvudavtalsorganisationer som företräder statens personal.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Webbtillgänglighetsdirektivet

Webbtillgänglighetsdirektivet trädde i kraft den 22 december 2016. Direktivets syfte är att främja tillgängligheten på den inre marknaden genom att förenhetliga tillgänglighetskraven avseende den offentliga sektorns webbplatser och mobila applikationer samt att göra den offentliga sektorns tjänster och mobila applikationer mer tillgängliga för användare, särskilt för personer med funktionsnedsättning. I direktivet finns det också bestämmelser om övervakning av och rapportering om överensstämmelse med tillgänglighetskraven samt om rättsskydd.

I webbtillgänglighetsdirektivet avses med tillgänglighet principer och tekniska hänsyn som ska respekteras när man utformar, bygger, underhåller och uppdaterar webbplatser och mobila applikationer i syfte att göra dem mer tillgängliga för användare, särskilt personer med funktionsnedsättning (skäl 2 i ingressen). I praktiken avses i direktivet med webbplatser tillgänglighet det att deras innehåll har planerats så att alla användargrupper kan använda dem utan tilläggsutrustning eller hjälpanordningar.

De fyra principerna för tillgänglighet är

- möjlighet att uppfatta, vilket innebär att information och komponenter i ett användargränssnitt måste presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,
- hanterbarhet, vilket innebär att komponenter i ett användargränssnitt och navigering måste vara hanterbara,
- begriplighet, vilket innebär att information och hantering av användargränssnittet måste vara begriplig, och
- driftsäkerhet (i webbtillgänglighetsdirektivet kallat robust karaktär), vilket innebär att innehållet måste vara tillräckligt driftsäkert för att kunna tolkas på ett tillförlitligt sätt av ett brett spektrum av användarprogram, inklusive hjälpmedel.

Tillgängligheten är en del av tillgodoseendet av jämlikheten. Jämlikhet är en grundrättighet om vilken det föreskrivs i 6 § i Finlands grundlag. Enligt den paragrafen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Webbtillgänglighetsdirektivet har genomförts nationellt genom lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. De nationella bestämmelser som baserar sig på webbtillgänglighetsdirektivet gäller särskilt den offentliga förvaltningen, men tillämpningsområdet är delvis på grund av minimitillämpningsområdet för webbtillgänglighetsdirektivet och delvis på grund av nationella tilläggsbestämmelser mer omfattande än vad som i Finland avses med offentlig förvaltning. I samband med det nationella genomförandet av tillgänglighetsdirektivet utvidgades tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av digitala tjänster i fråga om vissa digitala tjänster till att med vissa undantag även gälla den privata sektorn när tjänster släpps ut på marknaden och tillhandahålls konsumenterna.

I 12 § 1 mom. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster sägs det att tillsynsmyndighet enligt den lagen är Regionförvaltningsverket i Södra Finland, som utövar tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de tillgänglighetskrav som anges i lagens 3 och 3 a kap.

2.2 Tillgänglighetsdirektivet

Tillgänglighetsdirektivet trädde i kraft den 17 april 2019. Syftet med direktivet är att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster. Detta görs särskilt genom att undanröja och förebygga hinder för den fria rörligheten för vissa tillgängliga produkter och tjänster som uppstår på grund av olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna. Detta kan öka tillgången på tillgängliga produkter och tjänster på den inre marknaden och göra relevant information mer tillgänglig.

Direktivet främjar genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26–27/2016, nedan *funktionsrättskonventionen*), särskilt i fråga om konventionens artikel om tillgänglighet (artikel 9). Funktionsrättskonventionen och dess fakultativa protokoll trädde i kraft i Finland den 10 juni 2016. Både Europeiska unionen och alla dess medlemsstater är parter i funktionsrättskonventionen. Konventionen förpliktar konventionsstaterna att vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IT) och informations- och kommunikationssystem samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden.

Med tillgänglighet avses att hinder för användning av produkter och tjänster undanröjs och att uppkomsten av sådana hinder förebyggs. Tack vare tillgänglighet kan personer med funktionsnedsättning och personer med funktionsbegränsningar erfara, använda och förstå produkter och tjänster på lika villkor som andra.

Tillgängligheten till produkter och tjänster som är avsedda för alla stöder möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att klara sig självständigt och minskar behovet av särskild service som är avsedd endast för personer med funktionsnedsättning, såsom personlig assistans och färdtjänst som tryggas som subjektiva rättigheter.

Tillgänglighetsdirektivet ställer krav på tillgängligheten vad gäller vissa produkter och tjänster. Dessa produkter och tjänster har konstaterats vara särskilt viktiga för personer med funktionsnedsättning. Produkterna och tjänsterna har en stark informations- och kommunikationsteknisk koppling. Genom att göra produkterna och tjänsterna mer tillgängliga ökas delaktigheten i samhället och det blir lättare för personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv. Tillgängligheten till produkter och tjänster ökar den sociala delaktigheten och medborgarnas möjligheter att delta i samhällets verksamhet. Den stöder också ett självständigt liv och valfrihet. Tillgängligheten främjar dessutom tillämpningen av principen om likabehandling, vilket leder till att personer med funktionsnedsättning har bättre möjligheter att få tillgång till produkter och tjänster.

De krav som ställs i tillgänglighetsdirektivet gäller ekonomiska aktörer som tillhandahåller produkter och tjänster som omfattas av direktivets tillämpningsområde, det vill säga tillverkare, bemyndigade företrädare, importörer, distributörer och tjänsteleverantörer. Mikroföretag omfattas dock inte av tillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde i fråga om tjänster. Med mikroföretag avses ett företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro.

Tillgänglighetsdirektivet har genomförts nationellt genom lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter samt ändringar som gjorts i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016, nedan *marknadskontrollagen*), lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014, nedan *kommunikationstjänstlagen*), lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010) och lagen om transportservice (320/2017). Med undantag för lagen om nödcentralsverksamhet trädde lagändringarna i kraft den 1 februari 2023, men de tillämpas i huvudsak först från och med den 28 juni 2025. Syftet med lagarna är att främja vars och ens möjligheter att på lika villkor använda produkter och tjänster genom att förbättra tillgängligheten till dem.

2.3 Tillsyn över webbtillgänglighet

Regionförvaltningsverket i Södra Finland är den myndighet som utövar tillsyn över tillgänglighetskraven. Bestämmelser om verkets uppgifter finns i 12 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar och kontrollerar att tillgänglighetskraven iakttas i enlighet med Europeiska kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1524.

Bestämmelser om regionförvaltningsverken finns i lagen om regionförvaltningsverken (2009/896). Bestämmelser om regionförvaltningsverkens antal, verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen finns i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken (906/2009). Regionförvaltningsverket i Södra Finland är ett av Finlands sex regionförvaltningsverk. Tillsynen över tillgänglighet har där organiserats till enheten för tillgänglighetstillsyn. Vid enheten arbetar i nuläget åtta personer.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar inte bara att de tillgänglighetskrav som anges i 3 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster iakttas utan ger också allmän handledning och rådgivning om tillgänglighetskraven och iakttagandet av dem, bedömningen av en oproportionell börda, responsen om tillgängligheten och tillgänglighetsutlåtanden.

I republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen (294/2023) föreskrivs det om överföring av vissa förvaltningsuppgifter enligt landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen (Ålands författningssamling 2019:7)

från Ålands landskapsregering till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. De överförda förvaltningsuppgifterna är till sin karaktär tillsynsuppgifter.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland deltar i beredningen av internationella tillgänglighetsanvisningar och sörjer i samarbete med Transport- och kommunikationsverket för att förpliktande tillgänglighetsstandarder och de anvisningar som det hänvisas till i dem översätts till finska och svenska. Detta innebär i praktiken översättning av den gällande versionen av standard EN 301 549 samt översättning av Riktlinjerna för tillgängligt webbinnehåll (WCAG). Enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland är medlem i World Wide Web Consortium (W3C). W3C samordnar beredningen av internationella riktlinjer för tillgänglighet.

Tillsynsmyndigheten ska regelbundet höra olika intressentgrupper om iakttagandet av tillgänglighetskraven. Regionförvaltningsverket i Södra Finland hör regelbundet centrala organisationer som bevakar särskilt personer med funktionsnedsättnings intressen. Organisationerna har möjlighet att föra fram sin åsikt om vilka digitala tjänster regionförvaltningsverket ska inkludera i tillsynen.

Tillsynsmyndigheten rapporterar resultaten av tillsynen till Europeiska kommissionen. Regionförvaltningsverket i Södra Finland lämnade sin första rapport i december 2021, varefter tillsynsmyndigheten rapporterar vart tredje år. Enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland representerar Finland i arbetsgruppen Web Accessibility Directive Expert Group, det vill säga WADEX, som kommissionen samordnar. Dessutom samarbetar enheten med de nordiska och baltiska länderna via ett mer informellt nätverk.

I vissa situationer som anges i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster är det möjligt att hos regionförvaltningsverket anföra tillgänglighetsklagan och begära utredning av tillgängligheten. Enligt den tillsynsrapport som Regionförvaltningsverket i Södra Finland lämnade in 2021 anhängiggjordes sammanlagt 34 av de anmälningar som kom in 2020. Sju (7) av dessa behandlades som tillgänglighetsklagan och 27 som andra ärenden (anvisningar, överföringar till en annan myndighet). År 2021 anhängiggjordes 76 anmälningar, av vilka 22 behandlades som tillgänglighetsklagan och 54 som övriga ärenden. År 2022 anhängiggjordes sammanlagt 25 tillgänglighetsklagan. Fyra (4) av dessa behandlades som ärenden som gäller klagan. En del behandlades som tillsynsärenden och resten av de anhängiggjorda klagan har avslutats på något annat sätt.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland förvaltar en webbplats om tillgänglighet (www.tillganglighetskrav.fi), där verket informerar om lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och dess tillgänglighetskrav samt ger rådgivning om tillgänglighetskraven. Via webbplatsen är det också möjligt att anföra tillgänglighetsklagan eller begära utredning av tillgängligheten.

Från och med 2023 övervakar Regionförvaltningsverket i Södra Finland årligen 22 webbplatser och 12 mobila applikationer med metoden för så kallad ingående övervakning och 240 webbplatser med metoden för så kallad förenklad övervakning. Bestämmelser om ramarna för tillsynen finns i webbtillgänglighetsdirektivets genomförandeförordning. Tillsynsurvalets ministorlek baserar sig på medlemsstatens invånarantal.

Bestämmelser om tillgänglighetskrav finns i 3 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och i 3 a kap. som fogades till lagen i samband med genomförandet av tillgänglighetsdirektivet. Bestämmelserna i 3 a kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ska tillämpas från och med den 28 juni 2025 och tillsynen över de krav som anges i det inleds samtidigt.

Ändringarna i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster utvidgar lagens tillämpningsområde och tillsynsuppgifter avsevärt också till digitala tjänster inom den privata sektorn. Tillgänglighetskravens tillämpningsområde utvidgas till att gälla flera nya digitala tjänster, såsom e-böcker, näthandel, vissa finansierings- och banktjänster som riktar sig till konsumenter och kommunikationstjänster. Mikroföretag omfattas inte av tillämpningsområdet för lagens tillgänglighetskrav (10 b § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster), men tillsynsmyndigheten har också till uppgift att ge dem anvisningar om tillgänglighet.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar som en ny uppgift att informationen om tillhandahållande av digitala tjänster för finansierings- och banktjänster avsedda för konsumenter uppfyller nivå B2 i Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk.

Tjänsteleverantören ska informera tillsynsmyndigheten om brister i sina tjänsters tillgänglighet och om avvikelser från tillgänglighetskraven (10 e och 10 g § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster). Enligt regeringens proposition (RP 41/2022 rd, s. 151) ska tillsynsmyndigheten kontrollera att i synnerhet den information som lämnats enligt 10 e § och till den anslutna rapporter är ändamålsenliga och att riktiga och tillräckliga grunder använts i dem.

Tillsynsmyndigheten ska enligt regeringens proposition (RP 41/2022 rd, s. 151) följa upp behandlingen av klagomål som gjorts med stöd av 3 a kap. och hur de korrigerande åtgärderna framskrider. Tillsynsuppgiften gäller i synnerhet situationer då tjänsteleverantören har avvikit från tillgänglighetskraven i enlighet med 10 b § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Myndigheten ska kontrollera att den bedömning som krävs har gjorts och att riktiga och tillräckliga grunder använts vid bedömningen i enlighet med bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet. Tillsynsmyndigheten kan dessutom på eget initiativ utföra kontroller och inspektioner i samband med det, till exempel efter behandlingen av en klagan, om tjänsteleverantören trots administrativ handledning inte vidtagit åtgärder för att se till att den digitala tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Dessutom är tillsynsmyndigheten skyldig att verifiera att tjänsteleverantören har utfört de korrigerande åtgärder som krävs.

Det finns inget datasystem för mottagande och behandling av anmälningar enligt tillgänglighetsdirektivet, utan ett sådant måste utvecklas. I detta skede är det ännu inte klart om tillsynsmyndigheten ska sammanställa de mottagna anmälningarna till ett register. Detta kan förutsätta internationellt samarbete för att skapa ett register som omfattar hela EU också i fråga om digitala tjänster.

Av regeringens proposition (RP 41/2022 rd, s. 89) framgår det att tillgänglighetskraven i kommunikationstjänstlagen och lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ska tillämpas också på tjänster som gör det möjligt för internationella aktörer att få tillgång till streamingtjänster. I fråga om dessa bör de inhemska tillsynsmyndigheterna förbereda sig på samarbete med tillsynsmyndigheterna i de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen för att säkerställa enhetliga tolkningar och processer. Detsamma gäller sannolikt också e-böcker samt finansierings- och banktjänster till den del samma digitala tjänst tillhandahålls i flera länder.

2.4 Tillsyn över fysisk tillgänglighet

De tillgänglighetsbestämmelser som gäller digitala tjänster har ett nära samband med de tillgänglighetsbestämmelser som gäller den byggda miljön och anordningar. De bildar ofta en helhet som främjar möjligheterna för grupper med särskilda behov att använda olika tjänster. Lagstiftningen om tillgänglighet finns utspridd i lagstiftningen om olika branscher.

I samband med genomförandet av tillgänglighetsdirektivet inrättades det inte en ny tillsynsmyndighet, men uppgiftsfältet för de myndigheter som utövar tillsyn utvidgades delvis även i mycket hög grad. De nya uppgifterna hänför sig till marknadskontrollen av produkter och tillsynen över tjänster samt tillsynen över svar på nödmeddelanden. Tillsynen utövas delvis med hjälp av gällande bestämmelser och således utövas till exempel marknadskontrollen med hjälp av horisontell marknadskontroll. Tillsynen över tjänster utövas i enlighet med lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och kommunikationstjänstlagen. Tillgänglighetskraven enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster är delvis desamma som kraven enligt kommunikationstjänstlagen.

Transport- och kommunikationsverket är marknadskontrollmyndighet enligt lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (16 § 1 mom.). Transport- och kommunikationsverkets ställning och uppgifter anges i lagen om Transport- och kommunikationsverket (935/2018). Närmare bestämmelser om uppgifterna finns i speciallagstiftning. Transport- och kommunikationsverket har flera i olika lagar angivna tillsynsuppgifter vad gäller tillgänglighetskraven. Verket utövar bland annat tillsyn över att kommunikationstjänstlagen och lagen om transportservice iakttas. I kommunikationstjänstlagen föreskrivs det om tillgänglighet i fråga om tjänster inom elektronisk kommunikation och åtkomst till audiovisuella medietjänster, medan det i lagen om transportservice föreskrivs om utlämnande av information om tillgänglighet inom persontrafik.

Tillsynen över produkter enligt tillgänglighetsdirektivet är marknadskontroll. Tillverkaren av en produkt ansvarar för att produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven, är försedd med CE-märkning och den EU-försäkran om överensstämmelse med kraven som krävs. Också den bemyndigade företrädaren, importören och distributören har ansvar.

På tillsynen över produkters tillgänglighet tillämpas i tillämpliga delar marknadskontrollagen, som är en horisontell allmän lag om tillsyn som gäller vissa sektorer. Marknadskontrollagen tillämpas inte självständigt utan den sektorslagstiftning som nämns i paragrafen om tillämpningsområde, och tillämpningen av lagen får således sitt innehåll från sektorslagstiftningen. I lagen finns allmänna bestämmelser om myndigheternas befogenheter och om marknadskontrollmyndighetens tillsynsmetoder och administrativa tvångsmedel vid olika fall av bristande överensstämmelse med kraven hos produkter på marknaden.

På tillsynen över produkter enligt tillgänglighetsdirektivet tillämpas också direkt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, nedan *marknadskontrollförordningen*, men endast till den del det föreskrivs särskilt i artiklarna 19.1 och 19.3 i tillgänglighetsdirektivet.

Tillsynsuppgifterna gäller dels tjänsters överensstämmelse med kraven, dels bedömningar av avvikelser från dem. Tjänsters överensstämmelse med kraven bedöms bland annat utifrån de harmoniserade standarder som gäller tjänsterna i fråga. Utöver det egentliga tillsyns- och kontrollarbetet följer tillsynsmyndigheten också behandlingen av anförda klagan och inlämnade rapporter. Tillsynen enligt lagen om transportservice gäller i synnerhet dem som bedriver persontrafik, innehavare av terminaler, flygplatsoperatörer och stationsförvaltare.

Tillsynsmyndighetens uppgifter omfattar också i betydande grad rådgivning och handledning till ekonomiska aktörer och även dem som använder produkter och tjänster. Tillsynsmyndigheten ska delta i det pågående standardiseringsarbetet. Harmoniserade standarder uppdateras och nya standarder utarbetas. Det är viktigt att tillsynsmyndigheten och intressentgrupperna deltar i detta arbete. Även samarbetet mellan tillsynsmyndigheter är viktigt för att tillsynen ska vara enhetlig.

2.5 Bedömning av nuläget

De mål och krav som anges i tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet skapar ett behov av gemensam bedömning av och tillsyn över produkters och digitala tjänsters tillgänglighet. Digitala tjänster kan inte alltid användas utan en produkt, utan de utgör ofta i praktiken en helhet som bör bedömas och övervakas som en helhet för att ett effektivt iakttagande av tillgänglighetskraven ska kunna säkerställas.

De tillgänglighetskrav som anges i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster är delvis desamma som tillgänglighetskraven enligt kommunikationstjänstlagen. Tillsynsmyndighet enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster är Regionförvaltningsverket i Södra Finland, medan Transport- och kommunikationsverket är tillsynsmyndighet enligt kommunikationstjänstlagen och lagen om transportservice och marknadskontrollmyndighet enligt lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter. Situationen är problematisk med tanke på en enhetlig tillämpning av tillgänglighetskraven.

Eftersom två olika ämbetsverk i nuläget ansvarar för de tillsynsuppgifter som hänför sig till helheten, kan situationen inte anses vara tillfredsställande vare sig med tanke på de ekonomiska aktörerna eller dem som använder produkter och tjänster. Till uppgifterna för de myndigheter som utövar tillsyn över att tillgänglighetskraven iakttas hör i betydande grad rådgivning och handledning till olika aktörer. Att ansvaret splittras mellan olika aktörer kan leda till ovisshet om vilken myndighet som är behörig på nationell och internationell nivå samt till att tillsynen är oenhetlig och överlappande.

I och med genomförandet av tillgänglighetsdirektivet ökade uppgifterna både för Regionförvaltningsverket i Södra Finland och för Transport- och kommunikationsverket jämfört med de tidigare uppgifterna som gällde tillgänglighet. Den tillsyn som avses i tillgänglighetsdirektivet ska börja utövas den 28 juni 2025. I nuläget har ingen befintlig myndighet all den kompetens som krävs för uppgiften i fråga.

Tillsynen över de tjänster som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om transportservice, kommunikationstjänstlagen och lagen om tillhandahållande av digitala tjänster samt tillsynen över de tillgänglighetskrav som gäller dem kommer att bilda en helhet där det behövs ett nära samarbete mellan tillsynsmyndigheterna. För att tillsynsuppgiften ska kunna skötas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt är det motiverat att koncentrera tillsynen till en enda tillsynsmyndighet. Dessutom är det motiverat att koncentrera tillsynsuppgiften till en enda myndighet med tanke på de aktörer som omfattas av lagarnas tillämpningsområden, varvid de inte separat behöver reda ut vilken tillsynsmyndighet de ska kontakta för att få handledning och rådgivning.

3 Målsättning

Avsikten är att tillsynen över och handledningen om tillgänglighetskraven ska koncentreras till en enda myndighet. Syftet med detta är att göra det möjligt att ge den rådgivning och handledning och utöva den tillsyn som är bäst med tanke på myndigheternas verksamhet, medborgarnas rättsskydd och de ekonomiska aktörerna. Målet är att främja att tillsynen enligt webbtillgänglighetsdirektivet och tillsynen enligt tillgänglighetsdirektivet kan samordnas smidigt. Tillgänglighetskraven enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster är delvis desamma som kraven enligt kommunikationstjänstlagen. Det är viktigt att säkerställa en enhetlig tillämpning av dessa krav.

Tillsynen ska genomföras enligt principen om ett enda serviceställe. Detta kan göras effektivast när den nationella tillsynsmyndigheten är en och samma myndighet. Dessutom ska ett enda

ämbetsverk ansvara för rapporteringen till EU och den övriga samordningen. Genom att koncentrera tillsynsuppgiften strävar man efter att främja en enhetlig tillsyn och undvika att aktörerna är föremål för tillsyn från flera olika håll.

Genom att koncentrera tillsynsuppgiften strävar man också efter att förtydliga samarbetet på EU-nivå och således efter att främja att den nationella tillsynen över tillgänglighetsdirektivet är enhetlig i olika EU-länder.

Ett ytterligare mål är att specialkompetensen om tillsynsarbetet ska samlas till en enda myndighet. Utgångspunkten vid valet av tillsynsmyndighet har varit att den befintliga nationella kompetensen ska utnyttjas. Överföringen av enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket medför att kompetensen om tillgänglighetstillsynen ökar snabbt vid Transport- och kommunikationsverket. Transport- och kommunikationsverkets roll och beaktning som möjliggörare av utvecklingen av digitala tjänster till exempel i uppgifter som gäller domännamn och frekvensförvaltning samt som tillsynsmyndighet för cybersäkerheten stöder i sin helhet tillsynen över digitala tjänsters och de för användningen av tjänsterna behövliga produkternas tillgänglighet med tanke på medborgarna och de ekonomiska aktörerna.

Det är bra om tillsynsmyndigheten deltar i det pågående standardiseringsarbetet. Vid tillsynen bedöms produkternas och tjänsternas överensstämmelse med kraven mot standarderna. De enhetliga standarderna uppdateras också med jämna mellanrum. Det är viktigt att tillsynsmyndigheten och intressentgrupperna deltar i detta arbete. Transport- och kommunikationsverket är Finlands nationella representant i standardiseringsorganet ETSI, varvid det att kompetensen om tillgänglighetstillsynen koncentreras till Transport- och kommunikationsverket också stöder standardiseringsarbetet och den praktiska bedömningen av de krav mot vilka tillgänglighetens överensstämmelse med kraven i produkter och tjänster bedöms.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att tillgänglighetstillsynsuppgifterna överförs från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket. Personalen vid Enheten för tillgänglighetstillsyn överförs tillsammans med uppgifterna till Transport- och kommunikationsverket.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser med tanke på den offentliga ekonomin. Antalet årsverken vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland minskar med åtta årsverken och omkostnadsanslaget överförs från moment 28.40.01 Regionförvaltningsverkens omkostnader (reservationsanslag 2 år), under finansministeriets huvudtitel, till moment 31.01.02 Transport- och kommunikationsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år), under kommunikationsministeriets huvudtitel, till ett belopp av sammanlagt 1 160 000 euro i budgeten för 2025 samt i planen för de offentliga finanserna för året som följer på budgetåret som en permanent årlig anslagsöverföring på 1 160 000 euro. Det är fråga om en permanent anslagsöverföring. Dimensioneringen av det anslag som överförs baserar sig för uppgifterna i fråga på de anslag som tidigare budgeterats under momentet Regionförvaltningsverkens omkostnader. Under momentet Regionförvaltningsverkens omkostnader har det för uppgifterna budgeterats 250

000 euro i planen för de offentliga finanserna 2020–2023, 210 000 euro i planen för de offentliga finanserna 2022–2025 och 700 000 euro i planen för de offentliga finanserna 2024–2027 (från och med 2025), det vill säga sammanlagt 1 160 000 euro som ett årligt anslag från och med 2025.

4.2.2 Samhälleliga konsekvenser

4.2.2.1 Konsekvenser för tillsynen och rådgivningen

Det att tillsynsuppgifterna koncentreras till en enda myndighet kan anses säkerställa en enhetlig utveckling av rådgivnings- och tillsynspraxis. Att tillsynsuppgifterna koncentreras kan dessutom anses stödja en ökning av myndighetens kompetens. En tjänst som det utövas tillsyn över samt en anordning bildar ofta en helhet vars funktioner kan vara svåra att särskilja från varandra, i synnerhet om tillsynen över dem sker på olika ställen. För att tillgodose rättskyddet både för de företag som det utövas tillsyn över och för konsumenterna är det viktigt att myndigheternas anvisningar och lösningar är sakkunniga och följer en enhetlig linje. Särskilt för företag är det dessutom viktigt att lagstiftningsramen och tillsynen möjliggör en förutsägbar verksamhetsmiljö.

De tillsynsuppgifter enligt tillgänglighetsdirektivet som omfattas av Transport- och kommunikationsverkets och regionförvaltningsverkets behörighet gäller delvis samma tjänster, och uppgifterna överlappar varandra. Tillsynen över tjänster som tillhandahåller åtkomst till audiovisuella innehållstjänster och över elektroniska kommunikationstjänster hör i nuläget till regionförvaltningsverket till den del det är fråga om digitala tjänster som avses i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, det vill säga webbplatser och mobila applikationer. Tillsynen över annan implementering, såsom applikationer för smart tv och digiboxar, hör däremot till Transport- och kommunikationsverket. Också i fråga om applikationer som är avsedda för läsning av e-böcker är tillsynen uppdelad mellan regionförvaltningsverket och Transport- och kommunikationsverket beroende på programvarans distributionskanal. Således ska överensstämmelsen med kraven hos en och samma tjänst som tillhandahålls på flera olika plattformar bedömas av båda myndigheterna. Till exempel i fråga om brister som upptäckts i den webbaserade applikationen Yle Arenan kan regionförvaltningsverket meddela en annan lösning än Transport- och kommunikationsverket i fråga om motsvarande brister som upptäckts i den tv-baserade applikationen Yle Arenan. Genom att koncentrera tillsynen till en enda myndighet främjas en enhetlig tolkning vad gäller de tjänster som tillhandahålls via olika distributionskanaler.

Säkerställandet av en enhetlig praxis vid tillsynen och i avgörandeprixisen vid två myndigheter förutsätter ett nära samarbete mellan myndigheterna och medför extra administrativt arbete för myndigheterna. Genom att koncentrera tillsynsuppgifterna till en enda myndighet effektiviseras och förenklas tillsynen och främjas likabehandling av både konsumenter och ekonomiska aktörer vid myndigheten. Detta är särskilt viktigt i tillgänglighetsfrågor med tanke på rättskyddet för personer som sköter ärenden hos myndigheter, såsom personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

Den information och handledning om de ekonomiska aktörernas skyldigheter och konsumenternas rättigheter som ges samlat från en och samma myndighet når målgrupperna effektivare än den separata kommunikationen från två myndigheter. I och med att tillsynen koncentreras är information lättare att tillgå, och till exempel anförande av klagan kräver inte att konsumenten som i nuläget måste ta reda på vilken myndighet som är behörig att sköta dennes ärende. När ett ärende kommer in direkt till rätt myndighet minskar också mängden utredningsarbete som överföringen av ärendet till en annan, behörig myndighet medför. I och med att tillsynen koncentreras kan båda myndigheternas erfarenhet och kompetens utnyttjas i kommunikationen.

Enheten för tillgänglighetstillsyn utövar tillsyn enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster som en självständig tillsynsmyndighet också i förhållande till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Regionförvaltningsverkets digitala tjänster omfattas av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, eftersom verket är en myndighet som avses i lagen. Enheten för tillgänglighetstillsyn utövar också tillsyn över Regionförvaltningsverket i Södra Finlands digitala tjänster. Transport- och kommunikationsverket är också en myndighet som avses i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och vars digitala tjänster omfattas av tillgänglighetskraven. Även om tillsynen över tillgängligheten utövas av Transport- och kommunikationsverket, omfattas verkets digitala tjänster fortfarande av tillsynen över tillgängligheten. Således ändras nuläget inte i fråga om att tillsynsmyndigheten också själv ska iakttä de tillgänglighetskrav som anges i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.

Utöver tillsynen över tillgängligheten har den som använder digitala tjänster möjlighet att få sitt rättskydd tillgodosett också med stöd av den gällande lagstiftningen av justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman samt i enskilda diskrimineringsfall av diskrimineringsombudsmannen och diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, inom ramen för den behörighet som särskilt föreskrivs för respektive myndighet. Överföringen av uppgifterna inom tillgänglighetstillsynen till Transport- och kommunikationsverket påverkar inte de övriga laglighetsövervakningsmyndigheternas behörighet.

4.2.2.2 Konsekvenser för jämlikheten

På internationell nivå är utgångspunkten för tillgängligheten funktionsrättskonventionen, som garanterar alla människor lika rättigheter till produkter och tjänster så att de också motsvarar behoven hos personer med funktionsnedsättning.

På nationell nivå är utgångspunkten de i grundlagen tryggade grundläggande fri- och rättigheterna jämlikhet (6 §), rörelsefrihet (9 §), yttrandefrihet (12 §) och rätt till eget språk (17 §). Jämlikheten i tillhandahållandet av tjänster tryggas särskilt i diskrimineringslagen (1325/2014), som också gäller privata aktörer. Rättigheterna för personer med funktionsnedsättning ska beaktas som en del av all beredning och allt beslutsfattande inom olika förvaltningsområden och på olika nivåer. Också planering, fysisk tillgänglighet och webbtillgänglighet som lämpar sig för alla ska beaktas som övergripande mål och principer i alla myndigheters verksamhet.

I artikel 9 i funktionsrättskonventionen föreskrivs det om tillgänglighet, som i enlighet med konventionen är en förutsättning för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden. Tillgänglighet är ett övergripande tema i konventionen och konventionsstaterna är skyldiga att aktivt främja tillgänglighet. Enligt artikeln ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation. Detta förutsätter åtgärder, såsom identifiering och undanröjande av hinder och barriärer bland annat vad gäller information och kommunikation, inklusive elektroniska tjänster och räddningstjänster. Artikeln förutsätter att konventionsstaterna säkerställer att enskilda enheter som erbjuder anläggningar och service dit allmänheten äger tillträde beaktar alla aspekter av tillgänglighet.

Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har gett en allmän kommentar om artikel 9 (nr 2) (CRPD/C/GC/2). I den allmänna kommentaren betonas det att tillgänglighet är en av de centrala principer som ligger till grund för funktionsrättskonventionen och en viktig förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna åtnjuta medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter på lika villkor som andra. Tillgängligheten bör inte betraktas enbart med tanke på jämställdhet och likabehandling, utan också som ett sätt

att investera i samhället och som en väsentlig del av handlingsprogrammet för hållbar utveckling. I den allmänna kommentaren förs det fram att om varor, produkter och tjänster är öppna för eller erbjuds alla, ska de vara tillgängliga för alla oberoende av om de ägs eller tillhandahålls av en myndighet eller ett privat företag. Personer med funktionsnedsättning ska ha lika tillgång till alla varor, produkter och tjänster som är öppna för eller erbjuds allmänheten. Tillgänglighet ska möjliggöras för alla personer med något slag av funktionsnedsättning.

Propositionen främjar indirekt i synnerhet målet enligt artikel 9.2 a, enligt vilket konventionsstaterna ska vidta åtgärder för att utveckla, utfärda och övervaka tillämpning av minimistandarder och riktlinjer för tillgänglighet till anläggningar och service som är öppna för eller erbjuds allmänheten. I och med propositionen strävar man efter att förenhetliga och främja tillsynen över tillgängligheten och därigenom också främja rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Förslaget har konsekvenser för jämlikheten mellan medborgarna i fråga om möjligheten att använda digitala och fysiska tjänster. Konsekvenserna hänför sig direkt till möjligheterna för personer med sensoriska funktionsnedsättningar, till exempel synskadade, att åtnjuta sina rättigheter och sköta sina ärenden självständigt. Förslaget bedöms förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att självständigt klara av att använda digitala tjänster och utöva sin självbestämmanderätt.

Konsekvenserna är positiva. Det centrala syftet med förslaget är att försöka säkerställa att de riktlinjer som gäller tillgänglighet och som tillsynsmyndigheten meddelar är enhetliga och på så sätt öka både förståelsen och enhetligheten vad gäller tillsynen över tillgänglighet. Förslaget bedöms ha konsekvenser för jämlikheten mellan medborgarna i fråga om möjligheten att använda digitala och fysiska tjänster. Förmånstagare är alla de som använder tjänsterna.

Den tjänst som det ska utövas tillsyn över samt en anordning kan ofta bilda en helhet vars funktioner kan vara svåra att särskilja från varandra, i synnerhet om tillsynen över dem sker på olika ställen. För att tillgodose rättskyddet för de företag som det utövas tillsyn över, myndigheterna och konsumenterna är det viktigt att myndigheternas anvisningar och lösningar är sakkunniga och följer en enhetlig linje.

Att tillsynsuppgifterna koncentreras minskar skillnaden mellan webbtillgänglighet och fysisk tillgänglighet i fråga om i vilken situation vilken myndighet utövar tillsyn över verksamheten, om tjänsten inbegriper både webbtillgänglighet och fysisk tillgänglighet. Det blir lättare för den slutanvändare som använder tjänsterna att bilda sig en uppfattning om ärendena om det finns bara en enda tillsynsmyndighet.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

4.2.3.1 Konsekvenser för personalen

Enligt propositionen överförs personalen vid enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland tillsammans med uppgifterna till Transport- och kommunikationsverket. I fråga om Transport- och kommunikationsverkets personal föreslås det inga ändringar.

På ställningen för den personal som arbetar vid enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska tillämpas lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013) samt bestämmelserna i statstjänstemannalagen (750/1994) om perso-

nalens ställning vid omstrukturering av funktioner inom statsförvaltningen (5 a–5 c §). Vid omställningar ska även finansministeriets beslut och anvisning av den 18 december 2020 om omställningsskydd inom statsförvaltningen (VN/25890/2020) iakttas.

Utgångspunkten är att en tjänsteman enligt statstjänstemannalagens 5 a § förflyttas till det ämbetsverk som uppgifterna och tjänsten överförs till i samband med en omstrukturering. Tjänstemän som utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid övergår till anställning vid ämbetsverket för den tid tjänsteförhållandet varar. Samtycke till förflyttningen ska inhämtas endast när tjänsten överförs till en ort utanför tjänstemannens pendlingsregion. En persons pendlingsregion sträcker sig enligt 1 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) 80 kilometer från personens faktiska bostad.

Antalet personer som förflyttas är åtta. Den personal som förflyttas arbetar på orter där det mottagande ämbetsverket, det vill säga Transport- och kommunikationsverket, har verksamhetsställen.

Utgångspunkten för genomförandet av de ändringar som gäller personalen är att iaktta en god och högklassig personalpolitik och representanter för personalen deltar i beredningen och genomförandet av ändringen. Betydelsen av en god personalpolitik accentueras, eftersom det i Finland finns väldigt få sakkunniga på området tillgänglighetskrav och det därför är särskilt viktigt att säkerställa kontinuiteten vad gäller den personal som berörs av ändringen. För att ledningen av en ändring ska vara lyckad förutsätts det också att personalen deltar i genomförandet av ändringen och att man sörjer för att personalen informeras och ges möjligheter till inflytande när ändringen bereds och genomförs.

På personalens anställningsvillkor tillämpas vid förflyttningar som görs med stöd av 5 a § i statstjänstemannalagen vad som avtalas om dem i tjänstekollektivavtal eller föreskrivs om dem i lag. De allmänna anställningsvillkor som tillämpas på statstjänstemän ingår i huvudsak i tjänstekollektivavtalen på centralnivå. Förflyttning av en tjänsteman vid interna omstruktureringar inom staten ändrar således inte de allmänna grunderna för en tjänstemans anställningsförhållande. Med tanke på fastställandet av de förmåner som gäller i anställningsförhållandet fortsätter anställningsförhållandet hos staten utan avbrott. Bestämmelser om lönen när personalen vid en omstrukturering förflyttas direkt med stöd av lag finns i statens tjänstekollektivavtal, i bilagan Vissa bestämmelser för tryggnad av lönenivån (12 § i underteckningsprotokollet).

I de anslag som har budgeterats under momentet Regionförvaltningsverkens omkostnader i planen för de offentliga finanserna 2024–2027 ingår en tilläggsresurs på tre årsverken från och med 2025. Det har inte identifierats något behov av att skära ned på framtida rekryteringar.

4.2.3.2 Konsekvenser vad gäller informationshanteringen

Överföring av tillsynsverktyget Salvia

Det centrala datasystemet för tillgänglighetstillsynen är tillsynsverktyget Salvia som Regionförvaltningsverket i Södra Finland har tillgång till och som tjänstemännen inom tillgänglighetstillsynen använder i sitt tillsynsarbete. Salvia används vid tillgänglighetstillsynens förenklade, det vill säga automatiserade, övervakning av webbplatser. I regel kan man med nuvarande automatiserade verktyg för testning av tillgängligheten dock i tjänsterna identifiera endast mindre än hälften av alla eventuella brister i tillgängligheten. Resultaten av de kontroller som utförts vid förenklad övervakning kan alltså inte användas som bevis på att en tjänst uppfyller alla tillgänglighetskrav. Med hjälp av ett automatiserat verktyg är det ändå möjligt att upptäcka flera

brister i tillgängligheten och informera tjänsteleverantören om dem. Även om den automatiserade övervakningen är yttligare än den ingående, det vill säga jämfört med tillsyn som utövas av en sakkunnig, möjliggör effektiviteten i Salvias användningsprocesser en årlig kontroll av hundratals tjänster. Om tillsynsuppgifterna vad gäller tillgänglighet överförs till Transport- och kommunikationsverket, har överföringen av Salvia konsekvenser för verkets datasystem. Salvia blir en del av Transport- och kommunikationsverkets tillsynsuppgift och därmed ett nytt datasystem vid sidan av de nuvarande systemen.

I systemet Salvia utvecklas också ett tillsynsregister över tillgänglighetstillsynen som ska tas i bruk under 2024. Tillsynsregistret samlar in och samordnar offentlig information om juridiska personer som till exempel på grund av sin juridiska form, sina ägarförhållanden, statsunderstöd eller ensamrätter kan omfattas av tillämpningsområdet för 3 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Den nuvarande preliminära versionen av tillsynsregistret över tillgänglighetstillsynen innehåller cirka 20 000 juridiska personer. Tillsynsregistret är planerat för att i första hand utnyttjas för att utarbeta tillsynsurval enligt tillsynsprogrammet för tillgänglighetsstillsynen, men det har bedömts kunna utnyttjas också vid behandlingen av tillgänglighetsklagan och för att skapa en helhetsbild av omfattningen av lagstiftningens tillämpningsområde. I tillsynsregistret bereds en teknisk integration med närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenters (UF-centret) informationsresurs för kunduppgifter. Regionförvaltningsverket har sedan tidigare ett avtal om användningen av UF-centrets informationsresurs för kunduppgifter. När tillsynsuppgifterna överförs ska också Transport- och kommunikationsverket ingå tillräckliga avtal om användning.

Vid Transport- och kommunikationsverket har det inletts ett separat utvecklingsprojekt för att överföra Salvia till Transport- och kommunikationsverkets systemmiljö. Kostnaderna för förvaltning och utveckling av systemet har uppskattats till 80 000 euro per år från och med 2025. Inom ramen för utvecklingsprojektet utreds det praktiska genomförandet av överföringen och de systemändringar i Salvia som överföringen eventuellt förutsätter.

Salvia har inte genomgått någon datasäkerhetsrevision, det vill säga en revision ska genomföras i framtiden. Detta kan förutsätta att ett utomstående bedömningsorgan utför en datasäkerhetsrevision som ska beaktas i kostnaderna för överföringen. Regionförvaltningsverket har dock bedömt att Salvia inte är förenat med några datasäkerhetsproblem och strävan har varit att införa det på ett datasäkert sätt. Salvias tillsynsverktyg och tillsynsregister innehåller inte sekretessbelagd information. Salvia har i nuläget inte integrerats i regionförvaltningsverkets ärendehanteringssystem och det utgör inte ett personregister med undantag för tabellen över användarnamn. I tabellen över användarnamn har antecknats alla användaridentifikationer som har rätt att använda Salvia samt namnet på den som utför en kontroll.

Inom ramen för den årliga tillsynsperioden för tillgänglighetstillsyn den 1 januari–22 december är det möjligt att planera den förenklade övervakning som utförs med Salvia så att till exempel ett avbrott på en månad i verksamheten till följd av överföringen inte orsakar problem, när överföringen är känd i god tid och tajmas lämpligt under tillsynsperioden.

Ärendehanteringssystem samt avslutade och anhängiga ärenden

Regionförvaltningsverket använder ärendehanteringssystemet USPA, där alla ärenden som enheten för tillgänglighetstillsyn behandlar registreras. Dessa är ärenden som gäller klagan och tillsyn samt begäran om utlåtande och därmed anslutna utlåtanden. Dessutom kommer det till enheten för tillgänglighetstillsyn in begäran om information om de ärenden som gäller klagan och tillsyn som enheten behandlar samt anmälningar som inte hör till dess behörighet och som behandlas, och svaret på dem registreras i USPA.

Överföringen av tillgänglighetstillsynen medför inget behov av nya datasystem vid Transport- och kommunikationsverket. Kundkontakter som regionförvaltningsverket tar emot per e-post till adressen saavutettavuus@avi.fi kan i fortsättningen vid Transport- och kommunikationsverket behandlas i det ärendehanteringssystem där också andra kundkontakter som kommer in till verket behandlas. Det befintliga innehållet i e-postkontot behöver i princip inte överföras till Transport- och kommunikationsverket som sådant. Till den del e-postkontot innehåller sådan information som behövs för att säkerställa kontinuiteten i tillsynen också vid Transport- och kommunikationsverket, ska informationen ändras till en form som kan överföras och är lätt att behandla.

I samband med överföringen av uppgifterna ska också överföringen till Transport- och kommunikationsverket av de ärenden som gäller klagan och tillsyn och andra ärenden som finns i regionförvaltningsverkets diarium granskas. Anhängiga ärenden som gäller klagan och tillsyn samt ärenden som gäller utlåtanden ska vid regionförvaltningsverket avslutas i diariet med en anteckning om att behandlingen av ärendet har överförts till Transport- och kommunikationsverket och att de handlingar som hänför sig till ärendena ska överföras till Transport- och kommunikationsverket. Till lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ska fogas en separat övergångsbestämmelse med stöd av vilken de ärenden som vid tidpunkten för överföringen är anhängiga vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska överföras till Transport- och kommunikationsverket för slutbehandling.

Överföringen av annat material än ofullständigt material bör bedömas särskilt. Vid bedömningen är det viktigt att beakta vilket material som behöver överföras med tanke på en effektiv och resultatrik skötsel av tillsynsuppgiften. I fråga om ärenden som redan avslutats är det viktigt att överföra beslut som gäller klagan och tillsyn med tillhörande registrerat material för att trygga kontinuiteten i tillsynen och den administrativa handledningen samt för att säkerställa att förvaltningskunder behandlas jämlikt och att tillsynsmyndighetens åtgärder är proportionerliga. Allt material som registrerats i kategorierna för klagan och tillsyn behöver inte överföras, utan endast det material som behövs för att trygga kontinuiteten i tillsynen och verksamhetens proportionalitet samt för att säkerställa en jämlik behandling. Sådant material är till exempel handlingar som hänför sig till kontroller under tillsynsperioden samt tillsynsälägganden. I fråga om klagan är dessutom tillgänglighetsklagan och registrerade beslut som gäller klagan väsentliga med tanke på klagan och tillsynen. Genom att överföra väsentliga beslut till den nya tillsynsmyndigheten säkerställs det att den administrativa handledningen och styrningen av den övriga tillsynen är enhetliga även i fortsättningen. Det är viktigt att överföringen av tillsynsuppgiften från en myndighet till en annan inte ändrar på tillsynsmyndighetens riktlinjer i förhållande till tidigare beslut. I fråga om klagan bör det bedömas särskilt vilken information som det är ändamålsenligt att överföra, eftersom en del av de ärenden som registrerats i uppgiftskategorin i fråga inte är väsentlig information med tanke på kontinuiteten i tillsynsuppgiften. Om det finns behov av att återkomma till redan avslutade ärenden efter överföringen av tillsynsuppgifterna, är det möjligt att begära handlingar till exempel genom en begäran om information som riktas till regionförvaltningsverket. I fråga om avslutade ärenden uppkommer rätten att behandla material i och med Transport- och kommunikationsverkets tillsynsuppgift enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.

Ämbetsverken ska i samarbete komma överens om genomförandet av överföringen. Ansvar för arkiveringen av ärenden enligt arkivlagen (831/1994) överförs till Transport- och kommunikationsverket efter överföringen. I fråga om ärenden som redan avslutats kvarstår ansvaret för arkiveringen hos regionförvaltningsverket. De skyldigheter som gäller personuppgiftsansvariga enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och

om upphävande av direktiv 95/46/EG (*EU:s allmänna dataskyddsförordning*) och tillgodoseendet av de registrerades rättigheter överförs till Transport- och kommunikationsverket. I fråga om ärenden som redan avslutats kvarstår de skyldigheter som gäller personuppgiftsansvariga och tillgodoseendet av de registrerades rättigheter hos regionförvaltningsverket.

Planeringen och styrningen av informationshanteringen stöds vid Transport- och kommunikationsverket av informationshanteringsmodellen enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och av arkivbildningsplanen enligt kraven i arkivlagen. I fråga om den uppgift som överförs från regionförvaltningsverket ska utarbetas de beskrivningar av uppgiften som behövs för informationshanteringsmodellen och arkivbildningsplanen och av den därmed anslutna informationen och behandlingen av den.

Det material som överförs kan placeras i Transport- och kommunikationsverkets elektroniska system för förvaring eller i verkets operativa system och kan arkiveras med hjälp av verkets elektroniska arkiveringssystem, där det finns beredskap att beakta kraven på sekretess enligt säkerhetsklassificeringen av materialet och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

4.2.3.3 Konsekvenser för tillsynsmyndighetens uppgifter

Tillsynsmyndigheten har bättre förutsättningar att på ett mer övergripande sätt handleda och ge rådgivning till tjänsteleverantörer i och med att tillsynsuppgifterna koncentreras. När de digitala tjänstehelheterna utvecklas och gränserna för olika typer av tjänster ändras under de kommande åren har också tillsynsmyndigheten bättre förutsättningar att identifiera utvecklingsförloppen. Det att tillsynsuppgifterna koncentreras till en enda myndighet kan anses säkerställa en enhetlig utveckling av rådgivnings- och tillsynspraxis. Att tillsynsuppgifterna koncentreras kan dessutom anses stödja en ökning av myndighetens kompetens.

Att sakkunskapen koncentreras till en enda myndighet möjliggör enhetligare tolkningar av tillsynen över tillgängligheten. Tillhandahållandet av kommunikationstjänster och audiovisuella innehållstjänster kan bestå av olika servicekedjor där flera olika aktörer deltar i produktionen och förmedlingen av en tjänst. Bestämmelser om audiovisuella innehållstjänster och om kommunikationstjänster finns i kommunikationstjänstlagen. Bestämmelser om tjänster som ger åtkomst till audiovisuellt innehåll och om kommunikationstjänster finns i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, till den del det i dem är fråga om digitala tjänster som tillhandahålls på webbplatser och som mobila applikationer.

Dessutom omfattas digitala persontrafiktjänster av tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. Bestämmelser om de tilläggskrav som gäller persontrafiktjänster finns i 150 a § i lagen om transportservice. Den information om tillgängligheten som avses i paragrafen i fråga ska tillhandahållas elektroniskt på webbsidor och i mobila applikationer med iakttagande av bestämmelserna i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. I praktiken är samma aktör skyldig att se till att informationen om persontrafiktjänsternas tillgänglighet lämnas i enlighet med lagen om transportservice, och dessutom att kraven i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster iakttas vid tillhandahållandet av informationen. I och med att tillsynsuppgifterna koncentreras har tillsynsmyndigheten bättre möjligheter att kontrollera tillgängligheten som en helhet.

Tillsynsmyndighetens anmälnings- och rapporteringsskyldigheter gentemot Europeiska unionen och kommissionen skiljer sig från varandra vad gäller den lag som tillämpas. Anmälningskyldigheten enligt lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter och marknadskontrollagen varierar från fall till fall och gäller rapporteringsskyldigheter som upptäckts i sådana produkter där den

bristande överensstämmelsen med kraven inte är begränsad endast till finskt territorium. Den rapporteringsskyldighet som baserar sig på webbtillgänglighetsdirektivet förutsätter att tillsynsmyndigheten vart tredje år utarbetar en rapport om tillsynsresultaten. Att rapporteringen koncentreras till en enda myndighet i fråga om tillämpningsområdet för tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet effektiviserar dock myndighetens verksamhet och ökar dess kompetens. Att tillsynen koncentreras effektiviserar också verksamheten och påverkan i den arbetsgrupp som avses i artikel 28 i tillgänglighetsdirektivet. Dessutom bedöms produkters och tjänsters överensstämmelse med kraven i förhållande till enhetliga standarder, och därför är det viktigt att tillsynsmyndigheten deltar i standardiseringsarbetet. Transport- och kommunikationsverket är Finlands nationella representant i standardiseringsorganet ETSI och vid verket finns sakkunskap om standardisering som också stöder tillsynen enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.

Kontrollerna inom tillsynen över digitala tjänster enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster utförs till stor del som manuellt sakkunnigarbete. Det har inte funnits färdiga verksamhetsmodeller eller praxis för kontroller inom tillsynen, så de har utvecklats som tjänsteuppdrag i samband med tillsynsarbetet. Att sakkunskapen överförs och bevaras är viktigt och detta ska säkerställas i samband med överföringen av tillsynsuppgiften. Utförandet av kontroller inom tillsynen enligt tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet har bedömts kräva en mycket stor mängd liknande sakkunskap. Genom att koncentrera tillsynsuppgifterna till en enda myndighet förhindras således konkurrensen mellan ämbetsverken om sakkunniga. Att tillsynsuppgiften koncentreras bedöms ha positiva konsekvenser också för tillsynsmyndighetens arbetsgivarbild och arbetets attraktivitet.

Enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ska tillsynsmyndigheten övervaka och kontrollera att tillgänglighetskraven iakttas på det sätt som med stöd av artikel 8.2 i webbtillgänglighetsdirektivet anges i Europeiska kommissionens genomförandeakter. Perioden för årlig övervakning av både webbplatser och mobila applikationer ska enligt genomförandebeslutet infalla mellan den 1 januari och den 22 december. Från och med 2023 övervakas årligen sammanlagt 274 digitala tjänster. För att tillsynsuppgiften inte ska äventyras ska överföringen av uppgifterna tajmas till början av året. Genom att tajma överföringen till början av året minimerar man dessutom överföringen av anhängiga ärenden från regionförvaltningsverket till Transport- och kommunikationsverket, eftersom största delen av de anhängiga tillsynsärendena sannolikt kan behandlas i sin helhet inom ramen för en tillsynsperiod.

När tidpunkten för överföringen övervägs bör man också beakta den rapport som medlemsstaterna ska lämna till kommissionen. Medlemsstaterna ska till kommissionen lämna en rapport om resultatet av tillsynen senast den 23 december 2021, och därefter vart tredje år. Finlands nästa rapport, som omfattar tillsynsresultaten för 2022, 2023 och 2024, ska således lämnas till kommissionen senast den 23 december 2024. Med beaktande av rapporteringsperioden är det uppenbart att överföringen av uppgifterna ska tajmas till början av 2025.

4.2.4 Konsekvenser för Åland

Webbtillgänglighetsdirektivet har genomförts på Åland genom landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen (Ålands författningssamling 2019:7, nedan *webbtillgänglighetslagen*). Webbtillgänglighetslagen trädde i kraft den 23 september 2019. Enligt 1 § tillämpas lagen i förhållande till webbplatser och mobila applikationer som tillhandhålls av myndigheter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Ålands landskapsregering fungerar enligt lagens 9 § som tillsynsmyndighet.

I republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen föreskrivs det om överföring av vissa förvaltningsuppgifter enligt webbtillgänglighetslagen från Ålands landskapsregering till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. De överförda förvaltningsuppgifterna är till sin karaktär tillsynsuppgifter. Förordningen trädde i kraft den 15 mars 2023.

De uppgifter som avses i 10 § 2 punkten i webbtillgänglighetslagen har överförts till regionförvaltningsverket till den del de gäller ingående och förenklad övervakning och teknisk tillsyn genom stickprovsurval. Dessutom har till regionförvaltningsverket överförts den behörighet i fråga om rapportering som avses i 10 § 3 punkten i webbtillgänglighetslagen. Detta innebär i praktiken att regionförvaltningsverket ansvarar för tillsynsurvalet vad gäller de digitala tjänsterna på Åland samt för att den tekniska kontrollen av de tjänster som valts ut för tillsyn på basis av stickprovsurvalet utförs med hjälp av förenklad och ingående övervakning. Till regionförvaltningsverkets uppgifter hör dessutom att utarbeta en rapport över utförda kontroller. Kontrollrapporten innehåller regionförvaltningsverkets iakttagelser om brister i en kontrollerad tjänsts tillgänglighet. Regionförvaltningsverket lämnar kontrollrapporten till tjänsteleverantörerna och landskapsregeringen. Landskapsregeringen svarar på basis av kontrollrapporten för handledningen av tjänsteleverantörerna eller för andra tillsynsåtgärder som den anser behövliga. Dessutom ansvarar regionförvaltningsverket för rapporteringen till Europeiska kommissionen i fråga om de digitala tjänsterna på Åland.

Tillsynsbehörigheten har inte fullt ut överförts till regionförvaltningsverket. Landskapsregeringen sköter fortfarande andra tillsynsuppgifter, såsom att ta emot och behandla klagan, ge allmänna anvisningar och rådgivning samt att ålägga myndigheten att inom skälig tid uppfylla tillgänglighetskraven, ålägga myndigheten att utarbeta ett tillgänglighetsutlåtande och ålägga myndigheten att lämna innehåll i en form som uppfyller tillgänglighetskraven åt en person som är berättigad till detta. Landskapsregeringen kan förena ett åläggande som den meddelat med vite.

Landskapsregeringen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland samarbetar för att sköta de ovannämnda tillsynsuppgifterna. Landskapsregeringen lämnar regionförvaltningsverket den bakgrundsinformation som behövs för den tekniska tillsynen och rapporteringen. I fråga om den tekniska tillsynen lämnar regionförvaltningsverket landskapsregeringen all den information som den behöver för att utöva sin egen befogenhet vid handledningen av och annan tillsyn över tjänsteleverantörerna.

Eftersom tillsynsnivåerna enligt kommissionens genomförandebeslut baserar sig på invånarantalet, ska tillsynen på Åland stå i rätt proportion till antalet webbplatser som övervakas i hela Finland. Finland (inklusive Åland) har cirka 5 550 000 invånare och Åland har cirka 30 300 invånare. Ålands befolkning utgör således cirka 0,54 procent av Finlands befolkning, vilket innebär att Ålands andel i enlighet med genomförandebeslutet ska vara 0,54 procent av den tillsyn som utövas i Finland. I praktiken innebär detta att man på Åland årligen ska kontrollera i genomsnitt 1,3 tjänster med den förenklade metoden och 0,11 tjänster med den ingående metoden.

De tillsynsuppgifter som baserar sig på webbtillgänglighetslagen och som genom förordningen överförts från Ålands landskapsregering till regionförvaltningsverket ska beaktas vid överföringen av tillgänglighetstillsynen så att Transport- och kommunikationsverket i fortsättningen sköter den överenskomna tillsynsuppgiften. Den föreslagna ändringen har inga konsekvenser för den överenskomna tillsynsmodellen, utan i fortsättningen svarar Transport- och kommunikationsverket för tillsynen över de digitala tjänsterna på Åland på samma sätt som Regionförvaltningsverket i Södra Finland i nuläget svarar för den. Överföringen av uppgifterna förutsätter

dock att den ovannämnda förordningen upphävs och att en ny förordning utfärdas efter det att den nu föreslagna propositionen godkänns. Den uppdaterade förordningen ska träda i kraft samtidigt som den lagändring som nu föreslås, det vill säga den 1 januari 2025. I praktiken gäller den enda ändringen i den nya förordningen namnet på tillsynsmyndigheten, det vill säga till övriga delar behöver innehållet i överenskommelsen inte ändras. Den ändring som nu föreslås har inga konsekvenser för överenskommelsen med Åland om tillsynen över digitala tjänster och om rapportering om detta till EU.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Nuläget bevaras

Vid beredningen av propositionen har man bedömt möjligheten att bevara nuläget, det vill säga att regionförvaltningsverket i Södra Finland även i fortsättningen övervakar webbplatser och mobila applikationers tillgänglighet och att Transport- och kommunikationsverket övervakar vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Genom att bevara nuläget möjliggörs kontinuiteten i fråga om den nuvarande tillgänglighetstillsynen så att medborgarna redan är vana vid den etablerade situationen att Regionförvaltningsverket i Södra Finland är tillsynsmyndighet. Om nuläget bevaras, har det bedömts att tillsynsmyndigheternas uppgifter delvis utgör tillsyn med samma innehåll, då digitala tjänster är en del av tillgängliga produkter.

Tillsynsmyndigheten har bättre förutsättningar att på ett övergripande sätt handleda och ge rådgivning till tjänsteleverantörer, om nuläget ändras. När de digitala tjänstehelheterna utvecklas och gränserna för olika typer av tjänster ändras under de kommande åren har också tillsynsmyndigheten bättre förutsättningar att identifiera utvecklingsförloppen. Det att tillsynsuppgifterna koncentreras till en enda myndighet kan anses säkerställa en enhetlig utveckling av rådgivnings- och tillsynspraxis. Att tillsynsuppgifterna koncentreras kan dessutom anses stödja en ökning av myndighetens kompetens.

Att sakkunskapen koncentreras till en enda myndighet möjliggör enhetligare tolkningar av tillsynen över tillgängligheten. Om nuläget bevaras, bör Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Transport- och kommunikationsverket ha ett nära samarbete för att tolkningslinjerna ska vara så enhetliga som möjligt. Dessutom kan det vara svårt för medborgarna att skilja på när det är fråga om webbtillgänglighet och när det är fråga om fysisk tillgänglighet. Detta medför enligt bedömningar att kontakt måste tas med både Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Transport- och kommunikationsverket.

Det är inte ändamålsenligt att bevara nuläget med beaktande av webbtillgänglighetens och den fysiska tillgänglighetens koppling till varandra. Genom att koncentrera tillsynsuppgiften eftersträvas fördelar som inte kan uppnås om nuläget bevaras.

5.1.2 Överföring av tillsynsuppgifter till andra myndigheter

Placeringen av tillsynsuppgifterna vad gäller tillgänglighet bedömdes heltäckande i samband med genomförandet av tillgänglighetsdirektivet (RP 41/2022 rd). Då framfördes det flera synpunkter på tillsynshelheten. I samband med beredningen bedömdes det att tillsynen ska förenklas och att tillsynen således ska utövas decentraliserat där den också annars utövas för motsvarande tjänst eller produkt. Problemet med detta konstaterades vara att det inte gick att identifiera bara en tillsynsmyndighet för varje produkt, utan att produkterna övervakas uttryckligen utifrån

deras egenskaper. Under remissbehandlingen önskade remissinstanserna att tillsynen ska koncentreras till en enda aktör.

I samband med beredningen av tillgänglighetsdirektivet bedömdes möjligheten att placera tillsynen över tillgänglighet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Säkerhets- och kemikalieverket, Transport- och kommunikationsverket, Strålsäkerhetscentralen, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Konkurrens- och konsumentverket, Tullen och Finlands miljöcentral. I och med bedömningen kom man fram till att tillsynen över webbtillgänglighet ska kvarstå hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland och att tillsynen över tillgänglighet ska placeras vid Transport- och kommunikationsverket. I regeringens proposition konstaterades det dock att målet är att koncentrera tillsynsuppgifterna till en enda myndighet. Redan då bedömdes det att den mest ändamålsenliga myndigheten är Transport- och kommunikationsverket. Detta slutresultat stöds också av den förstudie som nu gjordes före lagberedningen inleddes.

Tillgänglighetsdirektivet har genomförts för en relativt kort tid sedan och det kan bedömas att den bedömning som då gjordes i fråga om andra eventuella tillsynsmyndigheter fortfarande är relevant. Transport- och kommunikationsverket utövar redan tillsyn över tillgänglighet och har marknadskontrollkompetens, varvid det kan anses vara det mest ändamålsenliga alternativet att tillsynen över webbtillgänglighet blir en del av tillsynen över tillgänglighet. Det kan inte anses motiverat att tillsynsuppgifterna överförs till andra myndigheter än Transport- och kommunikationsverket.

5.2 Lagstiftning och tillsynsmyndigheter i utlandet

5.2.1 Allmänt

Hur den tillsyn som baserar sig på tillgänglighetsdirektivet och webbtillgänglighetsdirektivet har ordnats nationellt varierar i olika länder. I alla jämförelseländer har man ännu inte fattat beslut om vilken myndighet som ska ansvara för den övervakning som avses i tillgänglighetsdirektivet. Nedan beskrivs i korthet situationen i några länder.

5.2.2 Danmark

I Danmark har webbtillgänglighetsdirektivet genomförts nationellt genom lagen om tillgänglighet för offentliga inrättnings webbplatser och mobila applikationer. Danmarks digitaliseringsmyndighet (Digitaliseringsstyrelsen) övervakar att kraven iakttas.

Tillgänglighetsdirektivet har genomförts genom lagen om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Flera myndigheter övervakar att de krav som ställs i den lagen iakttas, det vill säga Danmarks säkerhetstekniska myndighet (Sikkerhedsstyrelsen), Danmarks energimyndighet (Energistyrelsen), Danmarks myndighet för civil luftfart och järnvägar (Trafikstyrelsen) samt Danmarks sjöfartsmyndighet (Søfartsstyrelsen).

5.2.3 Norge

I Norge har webbtillgänglighetsdirektivet genomförts genom förordningen om universell planering av informations- och kommunikationstekniska lösningar, som har utfärdats med stöd av lagen om jämställdhet och likabehandling. Tillsynsmyndighet är myndigheten för universell planering av IKT (Tilsynet for universell utforming av ikt) vid Norges digitaliseringsmyndighet (Digitaliseringsdirektoratet).

Det nationella genomförandet av tillgänglighetsdirektivet har fördröjts. Man har i Norge ännu inte fattat beslut om huruvida tillgänglighetsdirektivet ska genomföras genom en eller flera lagar eller genom en förordning. Det har inte heller ännu fattats beslut om vilka ämbetsverk som ska vara tillsynsmyndigheter.

5.2.4 Sverige

Webbtillgänglighetsdirektivet har i Sverige genomförts genom lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Tillsynsmyndighet är Myndigheten för digital förvaltning.

Tillgänglighetsdirektivet har genomförts genom lagen om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Allmän tillsynsmyndighet är Post- och telestyrelsen. Älägganden samt tillsynen över dem sköts dock beroende på ämnesområdet vid olika ämbetsverk som det ännu inte har fattats beslut om.

5.2.5 Estland

Webbtillgänglighetsdirektivet har genomförts genom en ny 32 § som fogats till lagen om offentlig information. Myndigheten för konsumentskydd och teknisk reglering (Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet) övervakar att kraven iakttas. Tillgänglighetsdirektivet har å sin sida genomförts genom lagen om produkters och tjänsters tillgänglighet. Myndigheten för konsumentskydd och teknisk reglering övervakar också att tillgänglighetskraven iakttas. Myndigheten för konsumentskydd och teknisk reglering svarar således för tillsynen över både produkters och tjänsters tillgänglighet.

5.2.6 Lettland

I Lettland har webbtillgänglighetsdirektivet genomförts genom bestämmelser om de förfaranden med stöd av vilka institutioner offentliggör information på internet. Bestämmelserna har utfärdats med stöd av 10 § 6 punkten i lagen om informationsfrihet. Ministeriet för miljöskydd och regional utveckling (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija) övervakar att kraven iakttas.

Tillgänglighetsdirektivet har genomförts genom lagen om produkters och tjänsters tillgänglighet. Flera myndigheter övervakar att kraven iakttas. Kommissionen för reglering av offentlig service (Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija) övervakar elektroniska kommunikationstjänster, Byrån för civil luftfart (Civilās aviācijas aģentūra) passagerarflygtrafiktjänster och Direktionen för vägtrafik (Autotransporta direkcija) bussars och järnvägars riksomfattande persontrafiktjänster. Rådet för elektroniska medier (Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome) övervakar tjänster som gäller tillhandahållande av möjlighet att använda audiovisuella elektroniska medietjänster. Statens järnvägsförvaltning (Valsts dzelzceļa administrācija) ansvarar för tillgängligheten i järnvägarnas internationella persontrafik. Konsumentskyddscentralen (Patērētāju tiesību aizsardzības centrs) ansvarar för tillsynen över finansieringstjänster, elektroniska böcker och deras programvara, elektroniska handelstjänster, sjötrafiktjänster och delar av passagerarflygtrafiktjänsterna. Dessutom övervakar kommunerna de interaktiva självbetjäningsterminalerna för stadstrafik, spårvagnar och trådbussar.

5.2.7 Litauen

Webbtillgänglighetsdirektivet har i Litauen genomförts genom lagen om rätt att få information och om vidareutnyttjande av information samt genom regeringens resolution om godkännande

av allmänna krav som gäller beskrivningen av statliga och kommunala institutioners och ämbetsverks webbplatser och mobila applikationer. Att de iakttas övervakas av ekonomi- och innovationsministeriet (Ekonomikos ir inovacijų ministerija) och enligt resolutionen av Kommittén för utveckling av informationssamhället (Informacinės visuomenės plėtros komitetas).

Tillgänglighetsdirektivet har å sin sida genomförts genom lagen om krav som gäller produkters och tjänsters tillgänglighet. Tillsynsmyndighet är ministeriet för social trygghet och arbete (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija) och ministeriets avdelning för frågor som gäller personer med funktionsnedsättning (Neįgalųjų reikalų departamentas).

6 Remissvar

7 Specialmotivering

Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

7 §. Tillgänglighetskrav och iakttagandet av dem. Paragrafen ändras så att hänvisningen till webbplatsen www.saavutettavuusvaatimukset.fi stryks. Tillsynsmyndigheten ska förvalta en webbplats där det finns information om tillgänglighetskraven och om grunderna för dem. I lagen ska dock webbplatsens namn inte anges särskilt. Det är närmast fråga om en teknisk ändring. Om tillsynen över den fysiska tillgängligheten och tillsynen över webbtillgängligheten koncentreras till en enda myndighet, ska också webbplatser och deras överensstämmelse med kraven bedömas. Det är inte ändamålsenligt att i lagen föreskriva om webbplatsens namn, eftersom namnet i nuläget endast hänvisar till webbtillgänglighet. Att namnet på webbplatsen [saavutettavuusvaatimukset.fi](http://www.saavutettavuusvaatimukset.fi) slopas i paragrafen hindrar inte Transport- och kommunikationsverket från att fortfarande förvalta en webbplats med namnet i fråga, men det gör det också möjligt att förvalta webbplatser med andra namn.

9 §. Tillgänglighetsutlåtande. Paragrafen ändras så att hänvisningen till webbplatsen www.saavutettavuusvaatimukset.fi stryks. Tillsynsmyndigheten ska förvalta en webbplats där det finns information om tillgänglighetskraven och om grunderna för dem. I lagen ska dock webbplatsens namn inte anges särskilt.

12 §. Tillsynsmyndighet och dess uppgifter och behörighet. Paragrafen ändras så att namnet på tillsynsmyndigheten ändras. Tillsynsmyndighet när det gäller tillgänglighetskraven är enligt 12 § 1 mom. Transport- och kommunikationsverket, i vars uppgifter det ingår att utöva tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de krav som anges i lagens 3 och 3 a kap. Bestämmelsen i 12 § 1 mom. är en allmän bestämmelse om tillsynsuppgiften, som genomförs i enlighet med de uppgifter som anges i 11 § och 12 § 2 mom.

Dessutom föreslås det en övergångsbestämmelse om att de tillsynsärenden som sköts med stöd av 12 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och som är anhängiga vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland när lagen träder i kraft ska överföras till Transport- och kommunikationsverket för behandling. Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska inte slutbehandla anhängiga ärenden, utan verket ska överföra ärendena till den nya tillsynsmyndigheten för slutförande av dem.

Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

308 §. Myndighetssamarbete. Det omnämmande av Regionförvaltningsverket i Södra Finland som fogades till paragrafen i samband med genomförandet av tillgänglighetsdirektivet stryks. Omnämmandet av samarbete blir onödigt när enheten för tillgänglighetstillsyn vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland överförs till Transport- och kommunikationsverket.

Lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter

18 §. Påföljder. Till paragrafen fogas som en lagteknisk korrigerande hänvisning till 4 kap. i marknadskontrollagen, där det föreskrivs om vite. I specialmotiveringen till paragrafen (RP 41/2022 rd) nämns möjligheten att förena åtgärder med vite, men i paragrafen har det saknats en hänvisning till 4 kap. i marknadskontrollagen.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

9 Verkställighet och uppföljning

Genomförandet av regeringens proposition stöds av en arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet och som har deltagit i beredningen av propositionen. Arbetsgruppens mandatperiod går ut den 31 december 2024.

Genomförandet av regeringens proposition följs upp i samarbete med finansministeriet och kommunikationsministeriet.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025. Avsikten är att med stöd av propositionen i budgeten för 2025 överföra sammanlagt 1 160 000 euro från moment 28.40.01 Regionförvaltningsverkens omkostnader (reservationsanslag 2 år), under finansministeriets huvudtitel, till moment 31.01.02 Transport- och kommunikationsverkets omkostnader (reservationsanslag 2 år), under kommunikationsministeriets huvudtitel, som ett årligt anslag från och med 2025. Det är fråga om en permanent anslagsöverföring. Propositionen har inga andra konsekvenser för budgeten.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

11.1 Förvaltning

Propositionen bör bedömas med tanke på grundlagens 119 § om statsförvaltningen. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Med de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ ska avses enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet (RP 1/1998 rd). Begreppet offentlig makt i 119 § 2 mom. i grundlagen får sitt innehåll från 2 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket all utövning av offentlig makt ska bygga på lag och lag noggrant ska iakttas i all offentlig verksamhet. Det är således fråga om utövning av offentlig makt till exempel när en enhet kan utfärda rättsnormer som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen eller fatta beslut om individens rättigheter, skyldigheter eller förmåner eller använda maktmedel eller annars ingripa i individens grundläggande fri- och rättigheter.

Den uppgift inom tillgänglighetstillsynen som överförs till Transport- och kommunikationsverket omfattar utövning av offentlig makt och det finns således skäl att reglera saken genom lag. Genom tillsynen över tillgänglighetskraven strävar man efter att främja allas lika möjligheter att använda produkter och tjänster och på så sätt delta i samhället på lika villkor. Bestämmelserna om tillsyn anses vara motiverade för att skydda dessa viktiga intressen. De föreslagna bestämmelserna bedöms således inte vara problematiska med tanke på grundlagen.

11.2 Jämlikhet

Syftet med förslaget är att förbättra jämlikheten. Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person (RP 309/1993 rd, s. 46–49, GrUU 31/2014 rd). Bestämmelserna främjar tillgodoseendet av den jämlikhet som avses i grundlagen och förbudet mot diskriminering.

Konsekvenserna för jämlikheten mellan personer och olika befolkningsgrupper är positiva. De föreslagna lagarna och diskrimineringslagen bildar en helhet som garanterar att alla och i synnerhet personer med funktionsnedsättning har möjlighet att sköta sina ärenden självständigt. I och med sammanslagningen av tillsynsuppgifterna förenhetligas tillsynsmyndighetens handledning, tillsyn och rådgivning så att jämlikheten tillgodoses bättre än tidigare i samhället.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) 7 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 12 § 1 mom., av dem den svenska språkdräkten i 9 § 2 mom. samt 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 104/2023 som följer:

7 §

Tillgänglighetskrav och iakttagandet av dem

Tillsynsmyndigheten ska hålla de officiella översättningarna till finska och svenska av de i 1 mom. avsedda harmoniserade standarderna eller delarna av dem, och av de riktlinjer som det i dessa hänvisas till, tillgängliga för allmänheten på sin webbplats.

9 §

Tillgänglighetsutlåtande

Tillgänglighetsutlåtandet ska hållas uppdaterat i den form som med stöd av artikel 7.2 i webbtillgänglighetsdirektivet särskilt anges i Europeiska kommissionens genomförandeakter. Tillsynsmyndigheten ska hålla en sådan mall för tillgänglighetsutlåtanden som avses i genomförandeakterna allmänt tillgänglig på sin webbplats.

12 §

Tillsynsmyndighet och dess uppgifter och behörighet

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är Transport- och kommunikationsverket, som utövar tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de krav som anges i 3 och 3 a kap.

Denna lag träder i kraft den 20 .

När denna lag träder i kraft överförs de i 12 § avsedda ärenden som är anhängiga vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket för behandling.

2.

Lag

om ändring av 308 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) 308 § 1 mom., sådant
det lyder i lag 105/2023, som följer:

308 §

Myndighetssamarbete

Kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, dataombudsmannen,
konkurrensmyndigheterna, konsumentmyndigheterna, marknadskontroll- och produktsäker-
hetsmyndigheterna samt Nationella audiovisuella institutet ska vid skötseln av uppgifter enligt
denna lag samarbeta med varandra på ett ändamålsenligt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023) 18 § 1 mom. som följer:

18 §

Påföljder

Bestämmelser om åtgärder enligt marknadskontrollagen finns i 3 och 4 kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

1.

Lag

om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) 7 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 12 § 1 mom., av dem den svenska språkdräkten i 9 § 2 mom. samt 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 104/2023 som följer:

Gällande lydelse

7 §

Tillgänglighetskrav och iakttagandet av dem

Tillsynsmyndigheten ska hålla de officiella översättningarna till finska och svenska av de i 1 mom. avsedda harmoniserade standarderna eller delarna av dem, och av de riktlinjer som det i dessa hänvisas till, tillgängliga för allmänheten på sin webbplats *på adressen www.saavutettavuusvaatimukset.fi*.

9 §

Tillgänglighetsutlåtande

Tillgänglighetsutlåtandet ska hållas uppdaterat i den form som med stöd av artikel 7.2 i webbtillgänglighetsdirektivet särskilt anges i Europeiska kommissionens genomförandeakter. Tillsynsmyndigheten ska hålla en sådan mall för tillgänglighetsutlåtanden som avses i genomförandeakterna allmänt tillgänglig på sin webbplats *på adressen www.saavutettavuusvaatimukset.fi*.

12 §

Föreslagen lydelse

7 §

Tillgänglighetskrav och iakttagandet av dem

Tillsynsmyndigheten ska hålla de officiella översättningarna till finska och svenska av de i 1 mom. avsedda harmoniserade standarderna eller delarna av dem, och av de riktlinjer som det i dessa hänvisas till, tillgängliga för allmänheten på sin webbplats.

9 §

Tillgänglighetsutlåtande

Tillgänglighetsutlåtandet ska hållas uppdaterat i den form som med stöd av artikel 7.2 i webbtillgänglighetsdirektivet särskilt anges i Europeiska kommissionens genomförandeakter. Tillsynsmyndigheten ska hålla en sådan mall för tillgänglighetsutlåtanden som avses i genomförandeakterna allmänt tillgänglig på sin webbplats.

12 §

Gällande lydelse

Tillsynsmyndighet och dess uppgifter och behörighet

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är Regionförvaltningsverket i Södra Finland, som utövar tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de krav som anges i 3 och 3 a kap.

Föreslagen lydelse

Tillsynsmyndighet och dess uppgifter och behörighet

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är *Transport- och kommunikationsverket*, som utövar tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de krav som anges i 3 och 3 a kap.

Denna lag träder i kraft den 20 .

När denna lag träder i kraft överförs de i 12 § avsedda ärenden som är anhängiga vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Transport- och kommunikationsverket för behandling.

2.

Lag

om ändring av 308 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) 308 § 1 mom., sådant
det lyder i lag 105/2023, som följer:

Gällande lydelse

308 §

Myndighetssamarbete

Kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, dataombudsmannen, konkurrensmyndigheterna, konsumentmyndigheterna, marknadskontroll- och produktsäkerhetsmyndigheterna, Nationella audiovisuella institutet *samt Regionförvaltningsverket i Södra Finland* ska vid skötseln av uppgifter enligt denna lag samarbeta med varandra på ett ändamålsenligt sätt.

Föreslagen lydelse

308 §

Myndighetssamarbete

Kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, dataombudsmannen, konkurrensmyndigheterna, konsumentmyndigheterna, marknadskontroll- och produktsäkerhetsmyndigheterna *samt* Nationella audiovisuella institutet ska vid skötseln av uppgifter enligt denna lag samarbeta med varandra på ett ändamålsenligt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023) 18 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

18 §

Påföljder

Bestämmelser om åtgärder enligt marknads-
kontrollagen finns i 3 kap. i den lagen.

Föreslagen lydelse

18 §

Påföljder

Bestämmelser om åtgärder enligt marknads-
kontrollagen finns i 3 *och* 4 kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
